

นิทานเซน : เมื่อโซอันตื่น โดย นพ.ประสาน ต่างใจ

เมื่อหลายร้อยปีก่อน มีเรื่องเล่าที่กล่าวถึงโซอันชาวเมืองเกียวโต ผู้ซึ่งในบั้นปลายได้บวชเป็นพระในนิกายโซโตเซน เล่ากันว่าตั้งแต่โซอันยังเป็นเด็กเล็ก ๆ คนทั้งเมืองเกียวโตก็รู้จักโซอันกันถ้วนทั่ว ทั้งนี้ไม่ใช่เพียงเพราะโซอันเป็นลูกโทนของเศรษฐีที่ร่ำรวยที่สุดในเมืองนั้น

หรือว่าพ่อของโซอันจะเป็นคนใจบุญสุนทานโอบอ้อมอารีที่สุดในเมืองนั้น

และไม่ใช่เพียงว่าโซอันเป็นเด็กที่ฉลาดกว่าเด็กทั้งหมดในวัยใกล้เคียงกันทั้งนี้ไม่ใช่เพราะโซอันเป็นเด็กที่เรียบร้อยและมีจริยวัตรตรงตามที่สุดคนหนึ่งในเมืองเกียวโตแต่ทว่าสิ่งที่ทำให้คนรู้จักโซอันดีเป็นพิเศษอยู่ที่ความล้มเหลวในกิจการงานในทุก ๆ ด้านของโซอัน จนสุดท้ายเขาจำต้องหนีหายไปจากเกียวโตตั้งแต่ก่อนวัยกลางคน ไม่มีใครนึกฝันว่าในที่สุดโซอันผู้ล้มเหลวในชีวิตไม่เป็นท่า จะกลายเป็นพระผู้รอบรู้ปฏิบัติเซน ที่มีชื่อเสียงด้านปัญญากระตือรือร้นดังไปทั่วญี่ปุ่น ไม่มีใครคิดว่าเขาจะกลับมาเกียวโตอีก

ครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้อาบน้ำหายตาไปหลายสัปดาห์กลับมาในฐานะของปรมาจารย์ผู้บรรลุนิพพาน ทั้ง ๆ

ที่ก่อนนี้โซอันคือผู้ล้มเหลวโดยแท้ความล้มเหลวของโซอันนั้นเป็นเรื่องที่ชาวเมืองเกียวโตทุกคนรู้กันทั่ว

และบางคนถึงกับนำเอาเกร็ดชีวิตของโซอันไปอุปมาอุปไมยสอนลูกสอนหลาน ถึงความหายนะของโซอันที่เป็นผลของความไม่เอาไหนอย่างไม่น่าเชื่อ

โซอันที่เป็นคนฉลาดที่สุดกลับบริหารทรัพย์สินสมบัติไม่เป็น หลังจากที่เขาทำนครเข็ญผู้เป็นพ่อตายไป โซอันไม่ดื่มเหล้าเล่นการพนันหรือเสเพล

กลับสามารถทำให้ทรัพย์สินเงินทองต้องมลายสูญหายไปจนหมดสิ้นอย่างรวดเร็วจากการบริหารงานธุรกิจของเขาอย่างไรก็ตาม หลังจากที่โซอันหมดตัวลง

บรรดาลูกจ้างและคนในบ้านแทบทุกคนของโซอันพากันได้ดี หลายคนกลายเป็นเศรษฐีย่อย ๆ อีกหลายคนมีศักดิ์ศรีมีฐานะดีกว่าเดิม

หรืออย่างน้อยก็พอมีพอกินไม่ต้องอาศัยหรือเป็นลูกจ้างใครอีกต่อไป นั่นล้วนเป็นผลดีผลพลอยได้จากไอ้ที่สิ้นความล้มเหลวในทางเกียรตินิยมชื่อเสียงยังไม่น่าเชื่อ

แม้ว่าชาวบ้านทุกคนจะรู้จักโซอัน หลายคนได้อาศัยบุญของเศรษฐีที่เป็นพ่อ แต่ด้วยนิสัยยินยอมประนีประนอมของเขา

ทำให้ไม่มีใครอยากเสนอตำแหน่งหน้าที่อันทรงเกียรติไม่ว่าอย่างหนึ่งอย่างใดให้กับโซอันตำแหน่งสำคัญ ๆ กลับไปได้กับคนที่เรียนหนังสือตกแล้วตกอีก

จนอาจารย์ท้อใจ หรือไม่ได้กับคนตลบลตะแลงซึ่คู้ซึ่เหล่า ร้ายกว่านั้น ตำแหน่งที่เกี่ยวกับความปลอดภัยและคุณธรรม

กลับไปได้กับนักเลงหัวไม้ขามูไรเศษสวะอย่างไม่น่าเชื่อทั้ง ๆ ที่มีหญิงสาวทรงรูปโฉมฐานะและตระกูลดีหลายคนในเมือง

ที่เพียงแต่โซอันสนใจบ้างหรือใช้ความพยายามบ้างแม้เพียงสักเล็กน้อย ก็จะมีโอกาสได้มาครอบครองอย่างแน่นอน แต่โซอันไม่รู้จะไปทำอย่างไรจึงพลาดไปทั้งหมด

ปล่อยให้พวกนักเลงคนซึ่คู้รวมทั้งลูกน้องลูกจ้างของโซอันเองคว้าเอาไปครองกันจนหมดสิ้นตั้งนั้นหลังจากที่โซอันกลับมาและเปิดสำนักโซโตเซน

หลายคนจึงสนใจที่จะเรียนรู หรือว่าความสำเร็จของการแสวงหาความจริงจะได้มาก็ด้วยความล้มเหลวซ้ำซ้อนที่ปวดร้าว

เมื่อหลายคนถาม โซอันจึงเล่าให้ฟังว่า เขาก็ไม่รู้ว่าจะอะไรคือความสำเร็จและเขาไม่สนใจตรงนั้น โซอันเพียงบอกว่า

เขารู้เพียงว่าเขาได้ตื่นขึ้นจากความฝันที่ไม่ใช่ความฝันเท่านั้นโซอันบรรยายเป็นโคลงที่มีห้าบท ตามแนวที่ตัดแปลงมาจากรายของเดอเมโลดดังนี้ :

"ข้าเดินท่องเที่ยวอดมือกินมือมาสิบเจ็ดปี ท่องเที่ยวหาความสำเร็จในโลกกว้าง พายุฝน เมฆที่มีดครึ้ม พ้าแลบฟ้าคะนอง ภาพที่ซ้อนภาพ ที่แท้ -

เบื้องหลังคือฟ้าสีครามตะวันตกดิน"

"ข้าจำได้ว่าข้าเดินเข้าไปในถ้ำที่ลึกและมืดสนิท ข้าทรุดตัวลงนั่งที่มุมหนึ่ง คนเดียวแท้ ๆ ข้าครุ่นคิดถึงเรื่องของชีวิต ข้าครุ่นคะนึ่งถึงชีวิตที่เส็งเคร็ง ล้มเหลว ไร้ค่า ไร้ความหมาย"

"ข้าเห็นดอกไม้บนต้นไม้หลายต้นริมทางเดิน แต่ก็เห็นเมล็ดพันธุ์อีกมากกว่ามาก ที่ไม่สามารถเติบโตเป็นต้นได้ หน่ออีกมากที่โตไม่ทันกับถูกเหยียบ

ถูกสัตว์แทะวัวแพะกัดกิน แครดร้อนเผาตาย"

"ข้าเห็นไข่มดแมลงไข่นกไข่นกต่าง ๆ มากมาย โตเป็นตัวแล้วก็ถูกกัดกินตายไป บ้างไม่ทันโตก็ผ่องแตกตายไป ไข่เต่าทะเลเป็นพันเหลือเพียงหนึ่ง เพียงเพื่อหนึ่ง -

พันหมื่นต้องเสียสละ"

"ข้าเห็นคนมากมายแย่งชิงกันเพื่อเพียงหนึ่ง แย่งชิงกันเป็นนักแสดงนางงามเป็นคารา แย่งชิงเป็นใหญ่...ขอข้าก่อนเป็นหัวหน้า แย่งชิงเป็นผู้แทนรัฐมนตรีมหาเสนา

แย่งกันเป็นนักปราชญ์เป็นศาสดา"

"ข้าผ่านวันชั่วโม่งที่ไร้ความหมายหลากหลาย คำพูดที่ไร้ค่าหลากหลาย ความคิดปลั่งงานไร้นลที่หลากหลาย แผนงานโครงการที่ไร้ความหมาย

เจ็บไข้เจ็บใจคือ...ความโง่งที่หาตัวเอง"

"ข้านึกถึงโอกาสทองแสงแห่งความสำเร็จ เกียรติยศศักดิ์ศรีที่ข้าทิ้งมันไป ความงามความยิ่งใหญ่ที่ไม่สนใจ ละทิ้งไปทั้งที่ครหาครวได้ นึกถึงสัญญาที่ข้าไม่เคยรักษามัน"

"ทั้งหมดและเดี๋ยวนี้...ข้าเข้าใจและวางเฉย ไม่เสียตายเสียใจหรือรู้สึกผิด ธรรมชาติหลากหลายไม่เท่ากัน ถ้าไม่มียามีสัน...ทุกตอนทุกขั้นคือความหมาย

หนึ่งหรือหมื่นหรือพัน...ต่างกันที่ความหมาย..." (From The Kingdom by Anthony de Mello, 1984)

คัดลอกจาก <http://www.dharma-gateway.com/>

เมื่อโฮสต์ขึ้น

เขียนโดย นายทวีดี ท.ทิวเทือกเขา

วันจันทร์ที่ 02 พฤษภาคม 2011 เวลา 01:12 -
